

REGÉLO.

Pesten csötörtökön aprilis 1 jén 1841.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' milliomos szerencséje.

Bethfordból Londonba vezető uton egy igen kedves falusi lak fekszik, melly bizonyos birminghami kőgyárnok tulajdona, ki mesterségéről már lemondott. E' dús kézmives, mint minden angol, William, és ezen kívül, mint más némellyek, Shoffield nevet visel. Harmincz éven át az egész világnak annyi kést adott-el, hogy belőlek olly vagyont szerzett, mellyért rá a' száraz földnek bármelly grófja is irigy szemmel tekintene. Egyébiránt az eladott kések mindegyikén ő csak azoknak nyelét nyerte; még is Birminghamban nem vala hozzá fogható. Azonban, midőn számvivője megmondá neki, hogy vagyona tizenöt ezer font sterlingnyi tiszta jövedelmet kamatoz, a' kőgyártásról lemondott, olly feltétellel, hogy élte örömeit csak ezentúl élvezendi, és jövedelem-költővé lön. Ő a' Sunra előfizetett, hogy e' folyóiratban a' negyedik oldalt, mellyen a' hirdetések állnak, olvashassa mint William Shoffield. Így tesz a' többi angol is a' hirlapok olvasásánál: 's innét van, hogy a' political tárgyakban annyira jártosak. Ama jog mellett, hogy a' Sunt tartthassa, még egy szép falusi jószágot is szerze magának közel a' fővároshoz, hogy így gyönyörű kastélyában éltenek hátra levő perczeit élhesse-le.

1834-ki év tavaszán Schoffield butorokkal látá-el kastélyának termeit; ezenkívül négy pompás egyenruhájú szolgát fogadott, kék keztyűkkel. Milne, a' hires kocsigyárnok, szép kocsit, három lovat, és egy a' rabszolga-kereskedés eltörlesztésétől óta emancipáltt néger kocsist adott-el neki. Naponként egy szorgalmi szekér hozott ajtaja elébe fris lazaczt, egy másik pedig a' legpompásabb déli gyümölcsöket; pinczéje telve volt a' legnemesebb borokkal; — röviden tizennégy napig Sch off i e l d olly uriasan és örömmel közt élte, mint Mammon maga.

Harmadik hét elején, midőn Shoffield szolgájától kést vön-el, egy darab roastbeefet szeldelendő, sohajtott, és mélazó tekintetét Anglia északi részeire fordítá. Inasa azt hívé, hogy ura jelbeszéd

által panaszolja a' késnek nem elegendő fényességét; így tehát egy tányéron tükörfényű tizenkét késsel kínálta-meg őt, hogy tesszése szerint tegye választását. Shoffield kemény ökölütést irányzott a' tányér felé, mire ez eltörött; cserepei szét, a' kések pedig alá hullottak. Az inas ezennel elbocsátásért nyújtott folyamodást; mert az angol szolga igen büszke szokott lenni; mivel mint finom ember születik, és regtől estig keztyűt visel.

„Isten verjen-meg — monda Shoffield — félek, hogy — v-e sekórban szenvedek; soha sem hívém vala, hogy annyira nehéz mitsem dolgozni! Milly boldog valék Buildings tartománybani műhelyemben! — De jó lesz, ha szomszédomat, a' tudós Kemblet, tanácsért szóllitandom-meg!”

Kemble ur, a' híres hasonnevű színésznek fija, 's mi több, a' Quarterly Reviewnek érdemes szerkesztője harminczegy éves férfiú volt; komoly, mint évnegyedi folyóirata. Shoffield Kemblenek egy ártatlan gyilok-gyűjteményt készített Hamlet és Macbeth szerepeihez; 's így volt alkalma fíját megismerhetni.

Kemble ur, a' fiú, éppen egy megtörő cikkről eszmélt a' Birmanok ellen, midőn szolgája a' szomszédot bejelenté. A' szóbeszéd elkezdődött, valanint az angoloknál szokás. Shoffield helyet foglalt, és Kemblere nézdelt, ez pedig reá; és e' kölcsönös tekintgetés fél óráig, sőt napestig tartott volna, ha Kemble nem gátoltatik-meg egy cikk átnézésével Tapis Koi, egy tudós Mandarin, munkálatinak bírálatával, ki 8587. évben élt időszámításunk előtt. Így hát nem vala többé ideje a' néma tekintgetésekre, hanem a' beszélgetést egy közbevetéssel kezdé-meg, melly sokat hasonlított a' sohajhoz. E' hangnál Shoffield egy felindult férfiú arczkifejezésével felemelkedék ülhelyéből, mintha alkalmatlan időben jött volna, 's már eltávozni akarva köszönt, midőn Kemble urtól visszatartoztatott.

„Shoffield ur — monda — ön bizonynyal beszélni kíván velem? szólljon tehát!”

„Valóban Kemble ur! jó tanácsot kívánnék kérni öntől. Hisz' ön olly nagy tudományú férfiú.”

Kemble ur e' dicséretnél rendithetlen maradt. — „Miféle jó tanácsot adjak önnek?” — kérdé tovább.

„Legyen ön irántam olly szives, és mondjon módot, miként töltssem gyönyörrel időmet; mert mióta felhagytam mesterségemmel, majd megöl az unalom. Mitevő legyek?”

„Fizessen elő folyóiratomra kedves Shoffield ur!”

„Igen; ez már még is valami; egy évre tehát előfizetek; hány-szor jelenik-meg?”

„Négyszer évnegyedenként egy kötet; de nagy ám; 450 oldal, tömött nyomtatással.“

„Kemble ur! úgy hiszem, hogy nekem ennyi igen kevés három hónapi foglalkozásra.“

„Ugy hát vegye-meg az egész folyamatot 1827-től fogva: úgy mintegy 40 kötetet olvashat.“

„Szép! mindnyáját kész vagyok megvásárlani. Most mondjon más valamit Kemble ur! kérem sorolja-el a' gyönyört és élvezetet, melyekben londoni lakos pénzért részesülhet!“

„A' becsületes örömeket érti nemde?“

„Minden esetre, igen igen; mások rám nézve érdektelenek.“

„Tehát becsületes gyönyöröket ugy-e? ... mi ezekben foglalkozást szenvedünk.“

„Gondoljon csak még egyszer reájok érdemes Kemble ur!“

„Ön a' Gran Cigar-Divanba mehet!“

„Mit mivelhetni ott?“

„Ott folyóíratomat olvassa az ember; azután egy szép orgona játszik az olvasónak gyönyörködéseül.“

„Ezt nem igen találom mulatságosnak kedves Kemble ur.“

„Hisz' megkísértheti egy ízben“

„Ugy van, meg fogom kísérteni.... De hát ezenkívül mitsem tud mást számomra Kemble ur?“

„Séta-utat is tehet a' parton, Temple Bartól Hungherford Marketig.“

„Hát azután?“

„Azután térjen onnét vissza.“

„Ez nem igen költséges.“

„Az omnibus-kocsiban egy schillingbe, gyalog pedig mibe sem kerül.“

„Tehát ezek a' gyönyörök és kedvtöltések, melyek Londonban kínálkoznak Kemble ur?“

„De még a' szelet is mérheti az általam ujan feltalált domometerrel. Ez igen mulattató; e' különféle szórakozások gyöngéden kísérendik önt napjainak végéig. Hány esztendő's már kedves Shoffield ur?“

„Ötvennyolcz.“

„Ugy hát siessen, hogy vagyonának hasznát vehesse... Holnap bizonyosan mást küldök önhöz, ki folyóíratom minden számát elhozandja önnek 1827-től. Tetszik talán két példányban?“

„Jól van, úgy kettős lesz gyönyör-élvezetem.“

Különösen egy cikket ajánlok önnek figyelmébe, mellynek tartalma hét számban van folytatva, és Ujhollandia mocsáros helyeinek kiszáritását tárgyalja; t. i. egy sűrű erdőt kell kivágni e' roppant sziget déli részén. A' cikk három utósó részét sajátkezűleg íram egy botany-bayi tudósnek megczáfolására, ki merészlett nekem azt megmutatni akarni, hogy a' mondott sziget déli részén nem is találtatik erdőség; mivel Ujhollandia egész térsége sem terem fát. A' nyolczadik részben megmutatandom e' tudákos értekezőnek, hogy a' többször említett erdőnek ott kell lenni, és hogy lényeges akadályul szolgál a' sziget kiszáritásának gyors előhaladására. Meglátjuk, valljon miként felelend a' botany-bayi férfiú. Ön nem is hiheti kedves Shoffield ur, ez életben milly kéjtelen és becses holmi a' czivódás. Csak egyedül az boldog, ki czivódik!'

, Én önt igen meglelégedve hagyom-el — szóllt Shoffield, mély meghajtással — engedje-meg, hogy kezét megszorithassam; 's ha kérnem szabad, küldje-el folyóiratát két példányban, de még ez estén!'

Csakugyan még e' napi estve Shoffield háza előtt egy inas állott-meg, ki talyigán egy bál Quarterley Reviewet hozott, és azt a' mondott ur lakába hordá. Kemble ur három példányban küldé neki a' kérdéses folyóiratot. A' tisztos készyártó e' kötetek tengerébe merült, melly őt az unalomtól vala megszabadítandó. Csak hamar tehát a' legközelebb fekvő kötetet felmetszé; majd a' többire veté magát, mellyek a' földön fekvének, 's úgy hevert a' könyveken, mint valamelly kényelmes matrácson. Most ama beszéd taglatatát kezdé olvasni, mellyet egy protestans térítő mondott Owlyhe szigeten egy pálma ágai alatt ama vad emberekhez, kik Kook kapitányt agyon sujtották. E' beszéd a' legsajátlanabb módon tartatott; minthogy a' vadon lakosai a' szónok szavait nem értették, valamint ez sem amazokét. Így tehát a' térítőnek iparkodnia kellett, hogy jegyek segédével tehesse magát érthetővé. E' jegybeszéd három óráig tartott, mire a' vadon lakói mindnyájan elszenderültek. Shoffield urat is éppen ez érte, bárha legbuzgóbb keresztény volt is.

Hajnal pirultával ébredett csak fel álmából, és egy tekintet vete, mellyben a' kimondhatlan unalom tükrözé magát kötetekből álló nyughelyére. Most kísétált, magát felvidítandó. Egy jó adag ködös léget szivott-be, és ez kissé felderíté kedélyét. Éhesen és szomjasan tért haza; nagy kellem-érzettel theát ivott, és azután megkisérté önmagát, szeretetre méltó személyét átkarolni, és nevetve felkiáltott: 'ugy hiszem, hogy boldogulni kezdek.'

Levelkét nyújtott-át neki egy koldus ficzkó. Ez azon inas ségedeül szolgált, ki egy nappal ez előtt elhagyá szolgáját, és mint az angol szolgák többnyire, John nevű volt. A' levelke tartalma így hangzék:

„Ha ön gentleman volna, ugy egy illető tiszteletdíj miatti szélysége még csak elviselhető volna: de minthogy ön csupán egy rossz késgyártó, és pedig Istentudja, mellyik elpusztult helységről, így csak hozzám hasonló, vagy talán kevesebb is nálamnál. Kész ököllel várom tehát önt Hihgate hidfőnél. Nekem tanúm van; ezenkívül három készen áll arra, hogy kedvemért fogadjon. Hozza ön is magával tanúját, és azokat, kik egy schillingben fogadnak önnek rossz tetemére.

John.“

A' levelke ama benyomást tévé Shoffieldben, mellyet egy jól irányzott ököl-ütés szülhet bármely szolgának. Sok ideig keresgélte gondolat után agyának sivatagában; az ablakon utszára tekintett-ki, mellynek köde csak imént viditá-fel; leveté és ismét felhuzá kéztyűjét, félig felgombolá mellényét, azután ismét be; sokáig búslakodva majd jobbik, majd bal kezére nyugtatá fejét, mélyen sohajtott, és bátortalan hangon így szólt: „még csak két napja, hogy félig meddig boldognak érzem magamat, és már egy gaz inas olly ürügy alatt, hogy nem vagyok nemes, földre kíván sujtani. Tizenöt ezer évenkénti jövedelem, és nem gentleman! — Megállj, a' John gazdának tréfáját elrontom. — Igen... a' törvények védszárnyai alá állok; találatnak még constablesek Ó-Angliában.“

Most kocsisát szállítá és lovait. A' lovak istállóban voltak; de a' kocsis — mint a' kertész hirül adá — a' többi szolgálával együtt utnak indult; mivel John Hihgateben, Hamstead — és Cricklewoodban felszólításokat üttet a' falakra, mellyekben félelmes karjának mérgével fenyeget mindent, ki a' birminghami késgyártónál ezentul szolgálni, főzni, mosni, vagy annak elaszott tagjait sétálásra vinni merészlendi.

„Istenem, teremtom, mi lesz ebből?“ — kiáltott-fel Shoffield.

A' kertész egy fasort legereblyézett, és néma maradt.

A' szerencsétlen késcsináló módnélkül elhagyatottnak látta magát; fel 's alá járdalt, 's a' gyepet mérgesen tapodta össze; több ízben felkiáltott: my God!; többször egymás után szippantott; öklöző állásban egy fához támaszkodék; röviden minden felfogása, mellyel mint ember, angol, és jövedelemköltő birt, el vala veszve.

Még is sikerült neki egy módot kigondolni, melly által a' fenyegető életveszély elől menekülhete. Magára vevé t. i. a' kertész öltönyét, melly egy közel levő fán függött; reszketeg tagjait bele burkolá; elhagyta gyönyörű falusi lakát, és legjobb késeivel fel-

fegyverkezve a' londoni országuttra kelt. Midőn a' Hihgate féle hidon átsietett, halálos ijedség lepte-meg; mert a' parton mintegy husz lépésnyi távolságban Johnt pillantá-meg, ki azoknak, kik érette fogadtak, az ütlegek kis előjátékát mutatta, mellyeket egykori urának szánt. Ekkor a' fogadók egyike így kiálta-fel: „mer-nék bármiben fogadni, hogy a' czudar késcsináló nem álland elő.”

„E' férfit nyert!” — szólt Shoffield halkan, és sietteté lépteit.

Éppen a' hampsteadi fogadó előtt állott-meg, erejét egy pint porterrel felélesztendő. De midőn az első kortyot akará felhajtani, Johnt látta-meg, ki összegörcsöltt ököllel lépdelt egy éhes csapat előtt. Shoffield reszketve ejté-el korsóját; érzeteinek többé ura nem lehetvén, az utra veté magát, és fennhangon kiáltá: „Isten mentse-meg a' királynét!” 's a' veres hajú pinczer utána sietett, ki pénzét kíváná.

(*Folyt. következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Szerелеm könyve.

(Folytatása.)

Gyűlölni, miután szerettünk, reményt ad, hogy egykor ismét szeret-hetni fogunk. Hosszabb az út a' szerelemtől a' közönyig, mint gyűlölettől szerelemig.

Minden, mi az állhatatosságot táplálja, növeszti, kicsinyíti, vagy eldulja, igen fontos. A' szerelemben nincs kicsinység.

A' viszony kezdésében jó az ön; később szabadon választhatjuk a' szót, mi tulajdonlag mindegy. Az ön — deli; a' te — szerelmesb.

Ha makacs kedvesed szeszélyből vagy hiúságból rá akar birni, hogy becsületed ellen valami aljast cselekedjél: őrizkedjél engedelmeskedni! Hagyj-föl vele inkább egészen, míg ideje van. A' férfi szívében a' becsület fölötté álljon a' szerelemnek. De ha kebled szerelmének életedre van szüksége, megszabadulásaul: akkor ne kimélj semmit.

Ha nemszeretsz szép gyermek! ne higj e' szavaknak: „meghálnék éretted!” Ezek tulzások; de ha szived épp' úgy érez: önmagamon fogom-föl, hogy örömmel lehetne értted meghalni!

Kérded, mit türhetni-el könyebben: a' szeretett halálát vagy állhatatlanságát? Meg tudnék halni, barátném! hogy ő éljen; de inkább lát-nám élet, mint szerelem nélkül.

A' kedvest gyakran kell látni, távol minden tanútól, minden kényszerítéstől, de nyilvánosan igen ritkán. Ha lángjának sok ragyogása van, igen világos lesz a' férjnek vagy anyának; 's ennek rosztól következései lehet-nek. De ha arca közönyös: a' szerető kísértetbe jöhetne, közönyösségét ter-mészetnek hinni.

A' szerelem becsülésből, nehézségek és titokból van szöve; a' házasság hatalmas; mindent tehet, 's a' hallgatást nem tudja becsülni Amor és Hymen — fény és árny! —

Két igazán szerető szívet el nem választhatja az emberi nyomornak semmi alakja.

Az igazán és boldogul szeretőn a' legnagyobb balsors sem vehet diadalt. Állhatatosságát meg nem rendítheti semmi börtön, sőt száműzetés is csak azért látszanék balesetnek, mert kedvesétől elszakasztja.

Mindenki a' maga módja szerint szeret, egyik platoilag, másik fékezetlenül. Sokan egészen hamis irányt adnak a' szerelemnek. Fárasztó végre éjjel és nappal meg nem hallatva remélni; de még inkább az, szertelen élvezni; ki igazán szeret, szerelmet és életet bölcsen egyesítend.

Ha az élv váratlan hiányokat föld-fel, a' szerető gyakran szerelme orvosa lesz. De ha mélyen érző szív dobog a' szép kebelben, 's ezt tetszékenység növeszti, akkor hála egyesül a' vonzalommal -- 's állhatatosság az élvezet növendék-leánya lesz.

Hogy szeretetreméltón szeressünk, a' szerelemben nem lehet szünet, 's a' — máskor kárhozatos — mértéktultség a' szerelem igazi mértéke.

Szerelemben az elég — kevés; 's ki nem túl nagyon szeret, nem eléggő szeret.

A' szeretettnek, mint a' szeretőnek, nem szabad, hogy föltartott titka legyen. De ha a' leány elárulja a' titkot, boszút vehet; ki egészen átadja magát, nincs mit kimélnie.

A' szennyetlen lelkű leány négy szem között szerelemben olvadozzék, különben mindenhol szemérmességből, hogy megtarthassa a' szint, miután a' világ ítéletét irányozza.

Uj érzelmek föleserélésébe 's a' hangba ne keveredjék kemény tón; mert a' szerelem édes gyöngéd növény, melynek jó ápolás kell.

Ne add-át magad' gondtalan szerelmed egyforma, tetszőleg boldog menetének. A' természetnek ujság tetszik. Azért ismételd gondaidat egész apróságokig; mert a' szerelemben viszonzások kipótolják az ujságot.

A' viszony első napjaiban tetszékenység, édelgés 's fáradozás versenyeznek. Később lemondanak a' teherről, meg nem gondolva, hogy hosszú élvezethen még sokkal nagyobb szükség van rá.

A' tiszta lelkű leánynak azokkal, kik vágyakat földöztek-föl neki, sokkal komolyabban kell bánni, mint kik semmit sem érzenek érte: mert közönyösek iránti szíveskedések, szeretők előtt kegyjeleknek látszanak.

A' ki szeret, nem változtathatja-meg annyira véralkatát, hogy leánykájához hasonló legyen. De komoly való szigorságát szeliden képes lágyítani a' szerelem.

Szerelemben nem mindig szükséges a' megbizott. Szükség esetében olyat válassz, ki veled semmi tekintetben nem mérkőzhetik; különben a' megbizott csak hamar vágytárs szerepét fogja játszani.

Az első szerelem határtalan, de tartósság nélküli; a' másodiknak határai vannak, de tartóssága is. *(Féle körethezik.)*

A' szép cserkesznők, kiket a' haremek számára gyűjtögetnek, szabály szerint rabszolgák leányai, kik uroknak minden földi természetményük, házuk, így tehát leányuk felét is kénytelenek adó fejében fizetni. Ha illy atya leányát már eladá, azon esetben a' váltságban kénytelen osztozni urával. A' leányok sokszor maguk is rajta vannak e' kereskedésen, becsületérzés, lomha és hiúságból; mivel ők, ha szépek, a' haremekben magasabb ne-

velést kapnak, 's előkelő életet élnek. Minden cserkesznő személyes rab. Mig nem házas, addig atyja, midőn pedig házas, férje vagy ennek örököse bánhatik vele önkény szerint: mindazáltal nem mondatik uriasnak, ha valamely nemes vagy szabados leányát a' rabszolga-kereskedőnek eladja. De ámbár a' cserkesznők csupán dologként, mindazáltal igen becsülendő dologként tekintetnek, 's legnagyobb szorgalommal és figyelemmel bánnak velük. A' cserkesznők azonban igen dőre szokásnak hiszik azt, hogy nálunk a' nők a' házasságba pénzt is hoznak. Véleményünk szerint olyannak találják ezt, miként közmondásuk mondja; „éppen mintha tiszta aranyt akarnánk megaranyozni, vagy az ibolyát szebb szagúvá tenni.“

Különös termékenységu' tehén. — Rottle porosz faluban, Erfurt mellett, egy tehetős falusi gazdának van egy szép és nagy tehene, melly négy év alatt, az az 1837 — 1840-ig tizenkét borjat ellett. Először ikreket kapott, azután hármat, ismét kettőt, 's végre mult évben már ötöt ellett: de ezek időtlenek voltak, 's ennél fogva életben nem maradhattak.

Hippomania. Westminster marquis Londonban olly mén birtokában van, mellynek árát alig birná Crösus is lefizetni. Brow nevű ur már 3.500 font sterlinget (mintegy 35.000 ft. pp.) ígért érte; de a' marquis azt hiszi, hogy lováért illy öszveg csak csekélységnek tekinthető!

Vasárnap Sandwichen. — A' vasárnapot, mellyet angol térítők Sandwich szigetek 's egyéb telepvényeken megtartani rendelték, itt sokkal pontosabban inneplik, mint bárhol más országokban. Igy p. o. napnyugotig tiltva van minden mulatkozás, kivétel nélkül; a' lakosok valamennyin tartoznak minden vasárnapon kétszer jelen lenni a' nyilvános egyházi szolgálaton; sétálások keményen tiltvák, sőt az utazóknak sem szabad tovább menni megérkezésök helyéről: mert különben lovaikat elveszik, őket pedig 100 piaszternyi büntetésben marasztalják. Még a' konyhai tüzelés is tiltatik; mi okból vasárnapon meleg ételt ott nem esznek.

Ritka haszonkeresetlenség. Dublini levelek jelentik, hogy az Irland fővárosában nem rég megholt főbíró, Davy, holta előtt rövid idővel Denny nevű unokáját magához hivatván, neki ígérte minden hátrahagyandó birtoka örökségét, ha anyja nevét (Davy) fogná ezután viselni. A' fiatal ember azonban nem fogadá-el ezen ajánlatot, mire Davy ur két mostoha fiáttevő örököseiül, kik közül egyiknek 4000 font sterlinget (40.000 ezüst ft.) évenként jövedelmező jószágait, a' fiatalabbnak pedig 60.000 ft. sterlinget (600.000 pgő ft.) hagyott status-papirosokban.

Az egyetlen synagoga spanyol országban Toledo városban létezett. A' zsidók nevezetes módon tudták enyhíteni a' gyűlölséget, melly őket spanyol országban nyomá. Azt bizonyíták t. i. hogy midőn Jézust törvénytörés elébe vivék, a' papok tanácsa Kaifás elnöklete alatt minden zsidó nemzetségi törzset megkérdeztete, valljon a' bevádoltat elbocsássák-e, vagy elítéljék. A' spanyol országai zsidókat is megkérdezték, de a' toledoi község az elbocsátásra szavalt. E' törzs tehát nem fertőzteté magát az igaznak vérével. — Hálából tehát megengedték annak a' spanyolok, hogy Toledóban synagogát építhessen. (!?)

Szerkeszti Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 56-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi betűivel, angol vas-sajtón
uri utsch 453.